Joanna Gadacz

WŁOSKI starter

język i kultura

Poznaj ciekawostki o kulturze Włoch.
Naucz się podstaw języka włoskiego.

EDGARD
JEZYKIOBCE.PL

SPIS TREŚCI

Wstęp 5

1. Kawa 23

2. Kuchnia 35

3. Jedzenie na mieście 47

Powtórzenie 59

4. Zakupy 61

5. Wakacje we Włoszech 73

6. Sport 85

Powtórzenie 97

7. Podróżowanie: transport i motoryzacja 99

8. Święta i tradycja 111

9. Muzyka 123

10. Filmy i seriale 135

Powtórzenie 147

11. Moda 149

12. Relacje i stereotypy 161

13. Sztuka 173

14. Mroczna strona Bel Paese 187

Powtórzenie 199

Klucz odpowiedzi 201

Słowniczek włosko-polski 213

KAWA 1

Czy wiesz...

- co dostaniesz we włoskiej kawiarni, jeśli zamówisz *latte*?
- skąd się wzięła nazwa *cappuccino* i kiedy można je pić?
- czym różni się *caffè macchiato* od *latte macchiato*?
- dlaczego to Włochy są ojczyzną kultury picia kawy?

W tym rozdziale:

- ✔ napoje i przekąski w kawiarni
- ✔ przydatne zdania w kawiarni
- ✔ rodzaj męski i żeński rzeczowników
- ✔ rodzajniki nieokreślone
- ✔ liczebniki od 0 do 100
- ✔ zamawianie kawy

Espresso, czyli *caffè*

Kawa włoska to przede wszystkim espresso, czyli *caffè* (Włosi w zasadzie nie używają słowa *espresso*). Espresso kosztuje mniej więcej 1–1,50 euro przy ladzie. Jeśli kelner przyniesie ci ją do stolika, cena ulega zmianie, ponieważ zostanie doliczona opłata za obsługę (*coperto*, patrz rozdział 3). Może się zdarzyć, że zostaniesz poproszony o zapłacenie od razu po przyniesieniu zamówienia do stolika (zwłaszcza, jeśli siedzisz na zewnątrz). Często do espresso podaje się wodę. Jeśli chcesz w pełni poczuć smak kawy, poleca się najpierw wypić wodę, żeby przepłukać usta, a następnie kawę. Nie jest to sztywna reguła, więc możesz najpierw wypić kawę, a potem wodę, szczególnie jeśli będziesz później coś jeść. Kawa jest uważana niemal za podstawowe prawo człowieka i nikomu się jej nie odmawia. Dlatego częstym obyczajem w kawiarniach jest *caffè sospeso*, czyli „zawieszona kawa". Płacisz za dwie kawy, wypijasz jedną, a drugą pozostawiasz „w zawieszeniu" dla kogoś, kto nie może sobie na nią pozwolić.

Jak nie popełnić gafy?

Jeśli masz ochotę na kawę z mlekiem, nie zamawiaj we Włoszech *un latte*, bo dostaniesz... szklankę mleka! *Latte* to po włosku „mleko". Jeśli zadowolisz się małą filiżanką kawy z mlekiem, możesz wziąć *un caffè macchiato*. Masz ochotę na więcej mleka? Zamów *un latte macchiato* albo *un caffè latte*. Jeśli nie pijesz krowiego mleka, w większości miejsc bez problemu zamówisz kawę z mlekiem bez laktozy (*senza lattosio*) lub roślinnym: sojowym (*latte di soia*) lub owsianym (*latte di avena*).

KOMUNIKACJA

buono
smaczny

buonissimo
przepyszny

dolce
słodki

piccante
pikantny

salato
słony

bruciato
spalony

crudo
surowy

cotto
gotowany

Przymiotniki uzgadniają się do liczby rzeczowników (podobnie jak w polskim), czyli:
*il pesce crud**o*** → *i pesci crud**i***
*la carne salat**a*** → *le carni salat**e***
*la torta dolc**e*** → *le torte dolc**i***
*il cornetto dolc**e*** → *i cornetti dolc**i***

WSKAZÓWKA

Słowo *„przepyszny”* można przetłumaczyć na wiele sposobów: *buonissimo*, *molto buono*, *squisito*, *delizioso*, *da leccarsi i baffi* (palce lizać, dosł. do oblizywania sobie wąsów).

ĆWICZENIE 7 Uzupełnij dialogi tłumaczeniami słówek z nawiasów w odpowiedniej formie.

troppo zbyt

1. **Cameriere:** Com’è la pasta?
   Cliente: È molto ..... (dobry)!
2. **Cameriere:** Ti piace la pizza?
   Cliente: Sì, è ..... (przepyszny)!
3. **Cliente:** Il tiramisù è molto ..... (słodki)?
4. **Cliente:** Gli spaghetti all’arrabbiata sono troppo ..... (pikantny) per me!
5. **Cliente:** Le olive sono troppo ..... (słony).
6. **Cliente:** La carne è ..... (surowy)!
7. **Cliente:** Oh no, il pesce è ..... (spalony)!

GRAMATYKA

Koniugacja -ERE

Poznaj koniugację czasowników zakończonych na **-ERE**.

prendere
brać, wziąć

decidere
decydować

credere
wierzyć

leggere
czytać

mettere
kłaść, położyć

scrivere
pisać

ricevere
dostać

conoscere
znać, poznać

chiudere
zamykać

vivere
żyć

rispondere
odpowiadać

vendere
sprzedawać

Żeby odmienić czasownik, odcina się **-ERE** i dodaje odpowiednią końcówkę.

PRENDERE (brać)					
io	*prend**o***	-o	noi	*prend**iamo***	-iamo
tu	*prend**i***	-i	voi	*prend**ete***	-ete
lui, lei, Lei	*prend**e***	-e	loro	*prend**ono***	-ono

Podobnie jak w przypadku czasowników z koniugacji **-ARE**, akcent pada tu na drugą sylabę od końca, oprócz formy *prendono*.
Zwróć uwagę na odmianę czasowników *leggere* i *conoscere*. Są regularne w pisowni, ale nieregularne w wymowie.

	LEGGERE (czytać)		**CONOSCERE** (znać)	
io	*leggo*	[g]	*conosco*	[k]
tu	*leggi*	[dż]	*conosci*	[sz]
lui, lei, Lei	*legge*	[dż]	*conosce*	[sz]
noi	*leggiamo*	[dż]	*conosciamo*	[sz]
voi	*leggete*	[dż]	*conoscete*	[sz]
loro	*leggono*	[g]	*conoscono*	[k]

EDGARD JĘZYKI OBCE.PL

POWTÓRZENIE (ROZDZIAŁY 4–6)

ĆWICZENIE 1 Podpisz ilustracje rzeczownikami poprzedzonymi właściwym rodzajnikiem określonym.

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

ĆWICZENIE 2 Przeczytaj tekst i wybierz właściwą odpowiedź.

Maria comincia il giorno alle cinque di mattina. Fa la doccia e poi va al lavoro. Fa colazione al bar con un cappuccino e un cornetto. Quando arriva, apre il suo negozio e comincia a lavorare. Alle 13 pranza, poi lavora fino alle sette di sera. Dopo il lavoro pulisce il negozio e chiude la porta. Poi torna a casa, fa jogging al parco, cena, e legge un libro sul letto.

1. Maria la sera è:
   a. arrabbiata **b.** triste **c.** stanca
2. Maria fa colazione:
   a. a casa **b.** al bar **c.** al lavoro

ĆWICZENIE 3 Wybierz właściwy przyimek.

1. Mi piace molto giocare ..... pallavolo.
   a. di **b.** a **c.** in **d.** su
2. Domani andiamo ..... piscina con gli amici.
   a. in **b.** a **c.** al **d.** su
3. Stasera vogliamo andare ..... cinema.
   a. al **b.** in **c.** su **d.** da
4. Sabato andiamo ..... teatro a vedere uno spettacolo.
   a. in **b.** a **c.** su **d.** di
5. Domani partiamo ..... l'Italia!
   a. di **b.** per **c.** a **d.** su
6. Ho una prenotazione ..... Booking.
   a. su **b.** in **c.** a **d.** da
7. Voglio comprare un piatto ..... vetro artigianale.
   a. in **b.** su **c.** di **d.** per

SŁOWNICTWO

il Natale
Boże Narodzenie

il Capodanno
Nowy Rok

l'Epifania
Trzech Króli

il Carnevale
Karnawał

la Pasqua
Wielkanoc

la Festa della Repubblica
Dzień Republiki Włoskiej (2.06)

il Ferragosto
Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny (15.08)

la Festa dei Lavoratori
Święto Pracy

la Festa di Ognissanti
Wszystkich Świętych

la Festa della Mamma
Dzień Matki (druga niedziela maja)

San Valentino
Walentynki

la Festa della Donna
Dzień Kobiet

Włosi używają liczebników głównych do mówienia o datach, np. dziesiąty kwietnia to *il dieci aprile*. Przed liczebnikiem stawia się rodzajnik *il*, np: *il ventitré gennaio*, *il diciotto febbraio*. Wyjątkiem są liczby zaczynające się od samogłoski (*otto, undici*). Wtedy używa się rodzajnika *l'*: *l'otto maggio*, *l'undici luglio*. Kolejny wyjątek to pierwszy dzień miesiąca – opisuje się go za pomocą liczebnika porządkowego *il primo* (pierwszy).

ĆWICZENIE 1 Połącz święta z odpowiednią datą.

1. Capodanno	**a.** l'otto marzo
2. Epifania	**b.** il quindici agosto
3. Ferragosto	**c.** il quattordici febbraio
4. Festa dei Lavoratori	**d.** il primo gennaio
5. Festa della Donna	**e.** il primo maggio
6. Festa di Ognissanti	**f.** il primo novembre
7. Natale	**g.** il sei gennaio
8. San Valentino	**h.** il venticinque dicembre

1. ..... **2.** ..... **3.** ..... **4.** ..... **5.** ..... **6.** ..... **7.** ..... **8.** .....

EDGARD
JĘZYKI OBCE.PL

KULTURA

Festival di Sanremo

Festiwal Piosenki Włoskiej w Sanremo (*Festival della canzone italiana*) to największe i najważniejsze święto muzyki rozrywkowej we Włoszech. Odbywa się w lutym w malowniczym liguryjskim miasteczku. Pięć festiwalowych wieczorów dostarcza wielu emocji Włochom i Włoszkom. Na scenie pojawiają się zarówno uznane gwiazdy włoskiej sceny muzycznej (*campioni* – mistrzowie), jak i młodzi obiecujący artyści (*nuove proposte* – nowe propozycje). Wszystkie prezentowane utwory są nowe, wykonywane po włosku lub w dialektach i językach regionalnych (np. po neapolitańsku). Zwycięzca (*il vincitore*) rywalizacji reprezentuje Włochy na Konkursie Piosenki Eurowizji. Wyjątkiem był rok 2025, kiedy triumfator Sanremo, młody wokalista Olly, zrezygnował z wyjazdu na Eurowizję, usprawiedliwiając się zobowiązaniami koncertowymi. Jego miejsce zajął więc zdobywca drugiego miejsca, Lucio Corsi.

Festiwal jest nieprzewidywalny i pełen niespodzianek: na scenie można zobaczyć burzliwe sprzeczki, prowokacyjne stylizacje, ekscentryczne zachowania artystów czy kontrowersyjne tematy poruszane w piosenkach. Zdarza się, że ktoś niespodziewanie schodzi ze sceny lub zostaje wygwizdany przez publiczność. Festiwal miewa swoje lepsze i gorsze lata, ale wciąż jest to miejsce, w którym bije serce włoskiej muzyki popularnej. Sanremo to także przestrzeń poruszania aktualnych tematów społecznych i politycznych, takich jak hejt w sieci, rasizm czy konflikty zbrojne.

CIEKAWOSTKA

Włochy wygrały konkurs Eurowizji trzy razy i należą do tzw. wielkiej piątki organizatorów, a więc nie muszą brać udziału w eliminacjach do finału – zawsze mają zagwarantowane miejsce. W 1964 wygrała Gigliola Cinquetti z piosenką *Non ho l'età*, w 1990 Toto Cutugno z *Insieme: 1992*, a w 2021 zespół Måneskin z piosenką *Zitti e buoni*.

CIEKAWOSTKA

FantaSanremo to interaktywna gra dla fanów festiwalu. Uczestnicy dysponują budżetem 100 *baudi*, za który budują zespół złożony z pięciu artystów. O końcowym wyniku decyduje suma punktów zdobywanych lub traconych za konkretne zachowania wykonawców: od sukcesów muzycznych i nagród, po wpadki, potknięcia czy detale dotyczące stroju.

CZAS NA TRENING

ĆWICZENIE 8 O jakie słowo chodzi?

1. Kolor, który oznacza również kryminał: .....
2. Reżyser *La grande bellezza*: .....
3. Serial o mafii neapolitańskiej z symbolicznym tytułem: .....
4. Gatunek filmowy ukazujący trudną rzeczywistość powojenną, znany z takich twórców jak Rossellini, de Sica, Visconti: .....
5. Serial, który odniósł olbrzymi sukces za granicą. Jego bohaterem jest charyzmatyczny komisarz rozwiązujący sprawy kryminalne Sycylii: .....
6. Określenie mało ambitnych filmów, które we Włoszech trafiały do kin na Boże Narodzenie: .....
7. Rodzaj westernu, którego wybitnym twórcą był Sergio Leone: .....
8. Komediodramat o holokauście w reżyserii Roberto Benigniego: .....

CIEKAWOSTKA

„Odcinek" to po włosku *l'episodio* albo *la puntata*. *Un episodio* to „odcinek serialu", a *una puntata* to „odcinek programu telewizyjnego", np. teleturnieju albo reality show. Często jednak słowa te są używane wymiennie.

ĆWICZENIE 9 Połącz pytania z odpowiedziami.

1. Andiamo al cinema? Danno un nuovo film di Sorrentino!
2. Cosa stai facendo?
3. Il *Signore degli Anelli* è un film di fantascienza?
4. Qual è il tuo genere di film preferito?
5. Quante stagioni ha *Il Commissario Montalbano*?
6. Questo film è noioso, vero?
7. Ti piacciono i film dell'orrore?

a. No, è un film fantasy.
b. Non sono sicuro, ma credo quindici.
c. No, preferisco le commedie.
d. Probabilmente i film d'azione e d'avventura.
e. Sì, non ha molti colpi di scena.
f. Sto ascoltando la musica.
g. Volentieri!

1. ..... 2. ..... 3. ..... 4. ..... 5. ..... 6. ..... 7. .....

ĆWICZENIE 10 Przetłumacz zdania na włoski.

1. Kto jest twoim ulubionym aktorem?

.....

2. Mój ulubiony reżyser to Paolo Genovese.

.....

3. Oglądamy (w tym momencie) serial.

.....

4. Wolisz filmy dubbingowane czy z napisami?

.....

5. Co leci w kinie?

.....

EDGARD JĘZYKI OBCE.PL

KULTURA

CIEKAWOSTKA

Mediolan to nie tylko stolica mody, ale również wzornictwa meblarskiego. Corocznie odbywa się tu *Salone Internazionale del Mobile* – największe i najważniejsze międzynarodowe targi meblowe, w których bierze udział ponad 2000 wystawców z całego świata.

Włoskie marki modowe

Włochy od zawsze słyną z zamiłowania do piękna, elegancji i dobrego stylu, a ich reputacja w świecie mody jest potwierdzona potęgą lokalnych marek. To tu powstały takie domy mody jak Valentino, Armani, Gucci, Dolce & Gabbana, Prada czy Bulgari – nazwy, które stały się synonimami luksusu i doskonałości rzemiosła.

Centralnym punktem włoskiego świata mody jest Mediolan, uznawany za jedną z globalnych stolic mody obok Paryża, Londynu i Nowego Jorku. Miasto dosłownie żyje modą, a jego eleganckie, zadbane ulice sprawiają niekiedy wrażenie wybiegów dla modeli i modelek. To w Mediolanie znajdują się jedne z najdroższych ulic modowych świata, pełne butików największych marek, a także prestiżowych atelier. *Quadrilatero della moda* to cztery luksusowe ulice będące mekką wielbicieli mody (via Montenapoleone, via Manzoni, via della Spiga, Corso Venezia). Najważniejszym wydarzeniem w modowym kalendarzu jest *Milano Fashion Week*, podczas którego projektanci prezentują swoje najnowsze kolekcje, a miasto zamienia się w wielką scenę pełną influencerów, redaktorów mody, celebrytów i fotografów. To czas kreowania trendów, które później podbijają świat.

WSKAZÓWKA

We włoskim świecie modowym często używa się również angielskiego słowa *fashion* w funkcji przymiotnika „modny", np. *un vestito fashion* albo rzeczownika „moda", np. *fashion designer, fashion week, fast fashion*.

la sfilata di moda pokaz mody
alla moda modny

WŁOSKI starter

język i kultura

Boska Italia to kierunek twoich marzeń?
Nucisz włoskie piosenki, delektując się espresso?
Aromatyczna pasta to twoja ulubiona potrawa?
Chcesz opanować podstawy języka włoskiego?

Co znajdziesz w książce?

- ciekawostki o życiu codziennym Włochów i tematy na czasie
- praktyczne wskazówki o podróżowaniu po Włoszech
- proste zagadnienia gramatyczne oraz informacje o wymowie
- słownictwo idealne na początek nauki (A1–A2)
- wyrażenia i zdania przydatne w rozmowach
- tematyczne słowniczki obrazkowe
- różnorodne ćwiczenia i regularne powtórki
- praktyczny słowniczek włosko-polski

Zacznij przygodę z włoskim! Andiamo!

EDGARD
JEZYKIOBCE.PL

Pełna oferta: **www.jezykiobce.pl**
Ucz się z nami i obserwuj

Cena: 59,99 zł
ISBN 978-83-68586-62-6
9 788368 586626